

Tiphia morio F. Van deze soort ving ik 4-5-1919 een ♂ bij Ede (G.). Het diertje vloog op een dorre, zandige heide. MAURISSEN vermeldt in zijn lijst van insecten, alleen in Limburg waargenomen (Tijdschr. v. Entom. deel XXV (1881), pag. CXIV), deze soort van Venlo (v. d. BR.).

SCHMIEDEKNECHT (Die Hym. Mitteleurspan, pag. 332) deelt omtrent deze soort het volgende mede. „Die Art ist selten und findet sich mehr im Süden. Ich fing sie vor Jahren bei Gumperda in Thüringen; weitere sichere Fundorte aus Deutschland sind mir nicht bekannt. Die Flugzeit war ganz auffallend, denn die Tiere flogen bereits Mitte März auf Sandboden”.

Merkwaardig is, dat ik mijn exemplaar bijna onder dezelfde omstandigheden ving.

Tiphia femorata F. gewoon in de zandstreken.

Tiphia ruficornis LEP. 1 ♂ Vorden, 8-8-1919 Deze soort heb ik nog niet vermeld gevonden.

Tiphia minuta LIND. Driebergen (SIX.); Haagsche bosch (v. V.); 1 ♂ Valkenburg, Juni 1918, (A. J. ZÖLLNER); 1 ♂ Schiedam, 4-7-1919 (LINDEMANS).

Bij het doorzien van bovengenoemde lijst van MAURISSEN, vond ik *Trigonalys Hahnii* SPIN. als inlandsch, Venlo (v. d. BR.) vermeld. Deze soort werd dus door mij in deel 61 (1918) v. h. Tijdschr. v. Entom., Verslag pag. XXVIII foutief als nieuw voor onze fauna opgegeven.

Het geslacht *Trigonalys* werd ook niet door Dr. J. TH. OUDEMANS, De Nederlandsche Insecten, onder de inlandsche genera vermeld.

Rotterdam, November 1919.

J. LINDEMANS.

Rupsenbeschrijvingen V.

5. *Hadena porphyrea* Esp.

Volwassen rups. Forsche Noctuiden-rups, in de jeugd groen, na de laatste vervelling vuilbruin met honigbruinen kop; achterwaarts iets dikker wordend. Lengte ongeveer 4 cm.,

Nadere omschrijving. Kop honigbruin; halsschild weinig ontwikkeld, groenachtig bruin. Lichaam van boven vuilbruin, met een roseachtig tintje in die kleur, van onderen

licht groenachtig bruin en daar ongeteekend. Bij nadere beschouwing blijkt de grondkleur der bovenzijde iets roodachtig lichtbruin te zijn, met fijne, zwartachtige marmering. Bovendien ontwaart men dan (bij zwakke vergrooing), dat de drie ruglijnen nog eenigszins als meer of minder aaneengeregen, witte, of althans lichte stipjes te onderscheiden zijn, die zijdelings donker door de marmering ingesloten zijn. Voor 't ongewapend oog lijkt daardoor althans de middellijn op eene slechts even zichtbare lijn, die iets donkerder dan de omgeving is. Rug en buik zijn duidelijk gescheiden; de scheiding loopt onder het prothoracale stigma, door de eerste twee abdominale stigmata, en boven de vijf volgende, doch dan weder onder het laatste stigma. De grens is iets lichter, iets witter dan de buik, en met eenigen goeden wil, zou men van eene eenigszins roseachtige langsstreep onder die grens kunnen gewagen. Niet alle exemplaren zijn gelijk van kleur; het bruin van den rug valt soms eenigermate in het groenachtige; zulke exemplaren verschillen minder van het jeugdkleed, dat groen is, dan de meer roseachtig bruine. Opvallend is, dat bij de meeste exemplaren de staartklep donkerder is dan de rest van het lichaam; was dat bij allen het geval, dan ware dat een bruikbaar specifiek kenmerk. Alle pooten hebben ongeveer de kleur van den buik; de thoracale pooten zijn iets bruiner. Stigmata zwart gerand, van binnen vrijwel gelijk van kleur met de omgeving. Men ziet, dat de kenmerken vrij vaag zijn, doch het geheele dier heeft ook niets opvallends aan zich en is dus moeilijk te karakteriseeren.

Deze soort is in Nederland zeldzaam; zij werd, voor zoover mij bekend is, tot nog toe alleen te Cuyk, Apeldoorn, Nijmegen en Putten waargenomen. In September 1918 vond ik op laatstgenoemde plaats meerdere exemplaren van den vlinder op smeer; de eerste twee op 4 September, de laatste op 22 September. Van enkele dezer exemplaren verkreeg ik eieren, die den gewonen geribden Noctuiden-vorm hadden. De kleur daarvan was eerst effen lichtgeel. Na eenige dagen ontwikkelden zich eene bruine vlek op den top en een onregelmatige bruine band om het midden; gelijktijdig werd de grondkleur minder geel, ten slotte in

het zéér licht bruinachtige trekkend. De eieren bleven den winter over liggen; de eerste rupsjes kwamen op 5 Mei 1919 uit; de rest volgde in den loop van eene week. Ik gaf aan de jonge diertjes wilg, kamperfoelie, braam, framboos en paardebloem; zij kozen het laatste tot voedsel en ik heb hen daarmede groot gebracht. Zij waren in de tweede helft van Juni volwassen en leverden de vlinders in de tweede helft van Augustus. Deze kwamen dus slechts iets vroeger dan in de natuur uit en waren van normale grootte, zoodat de teelt alleszins geslaagd geacht kan worden.

De beschrijving en afbeelding van de rups bij HOFMANN (Die Raupen der Gross-Schmetterlinge Europas, 1893, p. 96, Taf. 27, Fig. 9) zijn sterker gekleurd dan mijne rupsen zich voordeden, terwijl de tijd van het verschijnen van den vlinder als Juli en Augustus wordt opgegeven, wat voor ons land althans te vroeg is. MEYRICK (British Lepidoptera, 1895, p. 132) geeft de maanden van het verschijnen van den vlinder als Mei en Juni op, terwijl hij voor de rups Juli en Augustus vermeldt. Dat is juist andersom; ik vermoed dus, dat hij deze opgaven van een anderen, vastelandschen auteur overgenomen en zich daarbij vergist heeft. In Groot-Brittanje is deze soort namelijk zeer zeldzaam; want MEYRICK schrijft daaromtrent: „Britain to Aberdeen, E. Ireland, very scarce, perhaps an occasional immigrant only”.

Putten, October 1919.

J. TH. OUDEMANS.

Waar leggen Vlinders hunne eieren?

Wellicht klinkt bovenstaand opschrift menigen lepidopteroloog vreemd in de ooren, daar men zoo licht geneigd zou zijn, daarop te antwoorden: „natuurlijk op de plant, welke aan de rups tot voedsel moet verstrekken”. Ik geloof ook wel te mogen aannemen, dat dat in de meeste gevallen zoo is, ja, dat overal waar de rups aan eene speciale voedselplant gebonden is, de moedervlinder de gave bezit, die plant te zoeken en te vinden, om er hare eieren op af te zetten. Ook waar de rups minder kieskeurig is, blijkt niet zelden, dat de eieren op eene der voedselplanten gelegd worden. Daartegenover staan echter gevallen, waarin de eieren op